

Märtsivaheajal leidis Tallinnas aset üldhariduskoolide kunsti- ja joonestamisõpetuse olümpiaadi ülevabariigiline voor, mille kohta täpsemat ülevaadet võib lugeda meie ajalehe teiselt leheküljelt.
Pildil: Eesti NSV haridusminister F. Eisen ja ERKI rektor J. Vares võitjale autasusid üle andmas.

OSKAR VIHANDI foto

KEVADVAHEAJAL

Märtsi lõpul toimus Mere- ja rannajooni RSN Töökomitee esimehe asetäitja K. Ots. Põhietekanne oli NSV Liidu Pedagoogika Akadeemia Kütsepedagoogika TUI töötajalt A. Kõverjalalt. Tallinna 6. keskkooli direktor, Eesti NSV teeneline õpetaja G. Zotov rääkis koolide ülesannetest seoses NLKP Keskkomitee otsusega «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise esimese

TÖÖKASVATUSE KONVERENTS

viisastakupaani 50. aastapäevast». Töökasvatusest aineõpetaja töös kõneles 6. keskkooli füüsikaõpetaja, õpetaja-metoodik, Eesti NSV teeneline õpetaja L. Streptova.

Juttu oli ka esteetilisest kasvatusest. Konverentsil autasustati rajooni koolide 1978. a. sotsialistliku võistluse eesrindlasi ja võitjaid.

Välja oli pandud töökasvatustalane näitus, mis tutvustas kutsesuunitlust, sõõpetuse baase, ühiskondlikult kasulikke tööd.

EHA SILLAM

Juba 12 aastat on sõbrad kolme vennasvabariigi keskkoolidest — Põlva, Lääne-Kõrkose ja Leningradi 289. koolist — kokku saanud traditsioonilist sõprusfestivali.

Kevadisel koolivaheajal oli seekord piduritus Põlva keskkoolis — võeti vastu külalised-legendis. Järjekordselt sai teoks tavakohane kolme-päevane sõprusfestival. See korraldati deviisi all — ДРУЖБА — ДРАУДИЗА — СӨПРУС. Pärast sõprusfestivali pidulikkust avamist siirduti Põlva vennaskalmule, kus toimus mitting. Külalis-

TORIDA TAVA TOSIN

delegatsioonid olid vastuvõtnud ka EKP Põlva Rajooni Komitees. Esimesse festivalipäeva mahtus veel kommunistlike noorte ja pioneeride kevadball, kolme sõpruskooli õpetaja vahetasid töökogemusi. Festivali teisel päeval kohtuti spordis, sedapuhku sisekergejõustikuvõistlustel. Külalised vaatasid Põlva uusehitisi. Ohutult oli taas suure sõprusringis, mille deviisiks oli «Kevad ja noorus» ning «Kogu maailma lapsed». Festivali kolmandal päeval «Nii me elame» tutvustas kooli eluolu ja ainekabinetti Põlva keskkooli direktor Paul Lehestik, seejärel kuulati Põlva keskkooli talulejate kontserti.

Lahkumisel öeldi: «Kohtumiseni tuleval aastal Kõrkose keskkoolis!»

ENDEL NARUSK

LASTE-VANEMATE ÕHTU ASERIS

Aseri keskkooli õpetajatel ja lastevanemate komiteel on saanud heaks tavaks korraldada õhtuid lastevanematele. Järjekordne taline ettevõtmine sai teoks tänavuse märtsikuu viimasel nädalal.

Enamik Aseri keskkooli õpilaste vanemaid töötab ULKNO 60. aastapäeva nimelises Aseri Keraamikatöehuses, sekkoridne õhtugi korraldati tehase kultuurimajas.

Õhtu oli pühendatud perekonnaprobleemidele, sest vabavajad ja lastevanemadki nii laste kasvatamisel kui ka omavaheliste suhete reguleerimisel head nõu.

Ühisrituse avas Aseri keskkooli direktor Jaan Saar, kes andis sõna ajakirja «Noorus» toimetaja asetäitjale Tõnu Otsale, soovis kõigile toreid tähelepanekuid ning meeldivat tuju.

Tõnu Ots rääkis perekonnaprobleemidest. Küüsti palju, oli näha, et loeng meeldis.

Klassi- ja koolivälise töö organisator Lea Karja näitas uue koolivormi jooniseid ja näidismudeleid. Uus vorm (tegumood, materjal) pälvits lastevanemate heakskiitu.

Meelalahutus oli Aseri kultuurimaja metoodikute ja kohaliku keskkooli õpetajate õigadel.

Muusikaliste vahelapade ja tantsu eest hoolitsesid vaheldumisi Aseri Keraamikatöehuse rahvapilliorkester õpetaja Elmar Liivi juhendamisel ja ansambel «Pihlapojad».

Õhtu jäab Aseri rahvale kindlasti kauaks meelde.

JAAN NEIDORF, Aseri keskkooli õpetaja

PUHKUS RATASTEL

Kevadisel koolivaheajal sõitis 503 õpilast meie vabariigi eri rajoonidest huvireisile koolinoorte turismirongiga marsruudil Tallinn—Pihkva—Novgorod—Leningrad—Tallinn. Kõige arvukamalt, nimelt 68, oli õpilasi Hiiumaalt.

Kõikides linnades peeti mitting igavesse tule juures, et meenutada neid, tänu kellele võime elada, õppida ja töötada. Novgorodis vaadati parimatest pioneeridest koosneva auvahkonna vahetust.

Seni loetule ja kuuldude andsid lisa linnaekskursioonid: tutvuti linn minevikuga ja tööka tänapäevaga. Pihkvas ja Novgorodis uudistati iidset kreniit ja arhitektuuri-mälestisi. Leningradis oldi ühes tähtsas vene kunsti vahel — Vene Kunsti Muuseumis, Pihkvas majamuuseumis, kus 1900. aastal oli elanud V. I. Lenin.

Ohtuti korraldada teadmiste ja vaimukuse jõuproove. Pihkvas tulid vastata viktoriiniküsimustele linn ja selle ajaloo kohta, Novgorodis tutvustada läbi mikrofon oma vaguni reisiseltskonda, Leningradis aga koostada kodustele saadetava 25-sõnalise grammii tekst, kus kõik sõnad algavad ühe ja sama tähega.

Kahtlemata annab turismireis rohkem neile õpilastele, kes on eelnevalt ise lugenud kirjandust külastatavate paikade kohta, kes kuulavad tahlepanelikult giide ja kelle vane keele oskus on parem. Taolised reisid on kahtlemata hea vene keele praktika ja

suhetlemise kool. Tuleb arvestada kaaslast ja rongi juhtkonna tehestatud eeskirju, tuleb arvestada, et 500 õpilase olme ja ekskursionide korraldamine võtab olemasolevate võimaluste juures märkavatalt rohkem aega kui 50- või 100-liikmelise grupi puhul. Pole õige anda tuusikut õpilasele, kelle huvid piirduvad ainult kauplustega.

Sellele, et sõit sedakorda teoks sai ja kenasti korda läks, aitavad kaasa rongi direktor Maret Reimets, meetodid Merike Naaber ja meeditsiinide Evi Rahnu.

Direktor M. Reimetsale oli see kaheksandaks reisis õpilasarongiga, üldse aga 54-ndaks. Sünnipäeval anti talle rongis üle Eesti NSV Haridusministeeriumi tänukiri aktiivsuse eest õpilaste vaba aja sisustamisel.

AINO EHALA

Ettevalmistused kommunistlikuks laupäevakuks on kõikjal saanud täiskas. Laupäevaku staapides tehakse viimaseid täpsustusi. Nii on see ka Nuia keskkoolis, kus staabiülema tüüri hoiab klassi- ja koolivälise kasvatustöö organisator Olme Oolo, keda assisteerivad kooli komissiooni-komitee ja pionierimaleva nõukogu töökasvatuse sektori aktivistid.

Nüüd, millal plaanid peetud, igal klassikollektiivil töörinne teada ring ülesanded jaotatud, jääb vaid lootat ilusaid kevadilmu, sest nagu igal pool mujal, nii kuulub ka Nuia löviosa laupäevaku tööde nimistusse heakorrasvõtte. Nuia keskkooli hea käekäigu eest kannavad hoolt ümberkaudsed majandid ja ettevõtte, seepärast minnakse laupäevakul omainimestena abiks eelkõige just neile. Kevadisel värskel ilme peavad saama kuulus

Polli mõisapark, Karksi kolhoosi keskuse ümbrus ja muidugi kodualevi haljasalad ning kooli maa-ala. Vanemate klasside õpilaste jagub jöukohast tööd kooli juurdehitusel, ehitusmeestele varemgi abikätt pakutud.

Laupäevakul võib Nuia keskkooli õpilasi kohata ka EPT kohalikus esakonnas, samuti Tartu Plastmasstööde Katsetehases Nuia tehhis tööstistegevuses: seal pakivad paarkümme õpilast mänguasju. Nii et igamees saab anda oma panuse laupäevaku kordaminekule.

Rakvere 1. keskkooli igal klassikollektiivil on oma seffettevõtte või -majand, mille kommunistlike noortega sõlmitud ammuks sõprussidemad. Tööpühalegi minnakse koos. 10-c klassi õpilased korrasvaid Rakvere Teatri kommunistlike noortega kahasse teatriümbruse parki, 10-b

TÖÖPÜHAKS VALMISI

klassi õpilasi oodatakse Rakvere Kaubandusliku Inventari Tehases, 11-a klassi õpilasi Vinni Näidisvõhhoostehnikumis. Nooremate õpilaste pärusmaaks jäävad kooliümbrus ja linna haljasalad.

Pärnu 1. keskkooli komissiooni-komitee kuulutas välja makulatuuri ja vanametalli kogumise hoogtööndal. Tööde nimistusse mahub, nagu mujalgi, heakorrasvõtte. Töömehi jätkub Autokoloni nr. 3064 maa-ala ja Väandra katsemajandis, kus ollakse tutavad sügistööde aegadest. Esialgse kava kohaselt — kui ilm lubab ja põllud kannavad — saavad poisid päris mehise töö — kivikorisutamise. Katsemajandi puhkebaas on ikka olnud see paik, kus õpilaskiitvi seminarlaagred peetakse, seepärast ei arvata paljuski seal laupäevakulgi käed külge löüa.

Loodetavasti on igal pool

mõeldud ka sellele, kuidas tööpühalt töökale meeleolu luua. Hoogtööndal eettevõtmistest annavad teavet kooliraadio erisaated, väik- ja seinalehed. Tallinna 20. keskkoolis alustatakse tööpüha välkmittinguga. Kooli agitbrigadid pakuvad külakosti seffettevõtte, Tallinna Vineeri- ja Mööblikombinaadi laupäevakulistele.

Hoogtööndal jooksul saavad värskel väljanägemise koolimaja ümbrus ja katse-need. A. Tisleri tänavas park ja teiseki linna haljasalad. Jätkub vanapaberi kogumise hoogtöökuu.

Koolimaja siseneja võib mälu värskendamiseks kommunistlike laupäevakute ajaloo informatsiooni saada stendilt «Faktid ja sündmused».

Juba täna võib täie veendumusega öelda, et meie vabariigi koolinoored on tööpühaks valmis.

Teaduselt koolile

munikatsiooni vahendist lähtusid ettekanadjad:

1) missugune on informatsioon tekst, mis õpilasteni jõuab, õppeteksti raskus käibivas õppekirjanduses; 2) õpilaste keelekasutus, nende tase kasvatustöö mõjuva informatsiooni vastuvõtuks; 3) kuidas suurendada õpilaste kommunikatsiooni võimet.

Emakeele kõrvla puudutab öeldu ka vene ja võõrkeelte kui suhtlemiskeelte õpetamise probleeme.

Teksti kasvatustöö eesmärgide saavutamiseks õpetun-nis rääkis V. Ruus (PTUI), peatuses kolmel küsimusel: kuidas on võimalik määratleda õppetunni kasvatustöö eesmärgi; milliste mõistete abil kirjeldada õppetunni kasvatustöö efektiivsust; millised on pedagoogilised mõjutusvahendid, tagamaks õppetunni kasvatustöö efektiivsust.

Igasugust informatsiooni andva teksti kasvatustöö efektiivsust mõõtnud katse lubasid ettekanadjal teha mõningaid järeldusi.

Õpetajad saavad tekstis rohkem tunnetust, vähem kasvatustöö eesmärgi. Kui aga tunnetustliku funktsiooni lausungid asuvad domineeriva teiste üle, asendub kasvatustöö eesmärgi õpetustööga, mistõttu tekst ei saa lõppeks täita kasvatustöö eesmärgi.

Mõjustamine toimub liiga

otseste, valmishinnangute, moraaliseerimise kaudu. Tunduvalt efektiivsem on peidetud hinnangutega kasvatustöö informatsioon.

Teksti kasvatustöö väärtust viib vastuvõtjani mõjuvalt kunstivahend, kuid kunstiline tekst nõuab kasutajalt loovust. Ent ühesama võtte kordamine võib koguni vastunäidustuse põhjustada.

Teksti kasvatustööks ole-neb kommunikatsioon ja retsi-piendi vastastikkusest suhest, viisakusest, südamekusest.

ÕPIKUTE KEEL KUJUN-DAB POLVKONNA VÄLJEN-DUSVIISI.

Ütleb J. Mikk (TRU), peatuses õppeteksti ja õpilaste väljenduse oskuse seosel.

Ei I. Undi uurimuse kohaselt mõistab õpiku teksti 50–60% õpilastest, tuleb teksti mõistatavaks tegemist pidada oluliseks. J. Mikk näeb selles järgmisi võimalusi:

■ Õppeteksti keerukust (raskust, loetavust) peab mõõtma; ■ teksti keerukust muuta soovitud suunas, taotledes teksti väljendusrikkust ja täpsust, vähendades abstraktsust; ■ töötada välja optimaalse

keerukuse kriteeriumid (mõdukalt uusi mõisteid, lühem lause jm.).

J. Mikk tõstatab küsimuse: kes peaks õppeteksti keerukust kontrollima. Seni on seda teinud õpikute autorid (H. Tõvere, T. Reiksaar, I. Sotter, R. Selg), füüsikud ja matemaatikud ÕPUI suvekursustel jt. Kuid on vaja organit, kes juhiks õppetekstide keerukuse uurimist.

Lähemalt õppeteksti lihtsustamiseks katsetes TRU-s kõneles A. Pihlma. Katse tulemus: teksti mõistmine paranes 11,6%, omandamine 13,1%, teadmiste juurdekasv 14,1%, teadmiste püsivus 5,9% võrra.

Keskastme õpikute teksti-raskust võrreldesega liialdamise poolest nentis V. Maanoo. 6. klassi õpilane peaks kõiki-dest õpikute aasta jooksul selgeks saama 2146 võõrsõna, kuid õpikutes arvatakse tähendusi ainult 723-i võõrsõnal (34%), liiatigi eri õpikuis erinevalt. Puudub aga õpilase võõrsõnastik, kust ülejäänute tähenduse jälile saada. Parandamist vajab ka õpikute leksi-kaalne külg.

V. Maanoo tutvustas PTUI eesti keele sektoris õpilaste kommunikatsiooni võime arendamiseks tehtavat. Õpilaste verbaalse võimekuse diagnoosimise kõrvla on selgitatud õpilaste lugemist ja lugemishuvisid.

T. Reiksaar (TPed) esitas saksa keelsele õppetekstile raskuse mõõtmise kogemusi 28 kooli 8. klassis. 14 raskustun-nuse hulgas selgitati mõõtmisel teksti raskuse olulised mõjurid ja õpilaste subjektiivsed hinnangud. Selgus, et teksti raskust mõjutavad eriti sõna- ja lausepikkus, liitajavõr-mide ja raamkonstruktsiooni-de rohkus, tundmatud sõnad ja kõrvallused. Kuid õpilastele ei olnud huvipakkuvad tekstid rasked.

H. Tiits (PTUI) peatus õpilaste loodusõpetuse ja geograafia õppimise raskustel, mis tulenevad ebapiisavast sõnavarast. Haridusministeeriumi ja PTUI korraldatud kontroll-töö näitasid, et õpilaste aine-spetsiifiline sõnavara on piiratud, õpilaskeskkonnas puuduvad oskussõnad, oskussõnadele antakse teine tähendus; sõnal puudub mõisteline alus; sõnu seletatakse trafaretsete väljenditega.

Mõnevõrra vajab korrigeerimist õpikute tekst, kuid eriti oluline on õpetaja enese kõne ja tema töö mõistetege.

M. Rõlgas (TRU) lisas näiteid keskkooliõpetanute sõnavarastõrjumise kohta ning tutvustas TRU õpilaste sellesuunalisi uurimusi.

M. Rannikmäe (TRU) toonitas Tartu koolides tehtud katsete põhjal, et keemialase sõnavara õpetamisel on vaja kujundada mõistete struktuuri, mõistete korratat seotult, rühmitult, alles seejärel lisada süsteemi uus mõiste.

(Järg 2. lk.)

Olümpiaadivõitja õpetaja

Otsisin siis «pailaste» hul-gast mõne ühe. Selgus, et nendeks on noormehed, kes füüsikat õpivad eriprogrammi järgi, kelle keskkooli oma juba tuttav on.

Nüüd kuulub Erna Pajule kõrgkooli õppejõuna omandatu marjaks ära; ilma selleta ei suudaks ta oma õpilastele nii palju anda. Aastaid tagasi arvas E. Paju ise, et kõrgkoolist kooli tööle tulekuga on ta nagu sammu tagasi astunud. Ikkagi instituudi õppejõust talviseks füüsikaõpetajaks koolis! Aga üsna peagi tunnetas ta, et kool on tema õige töökohat: talme meeldivad õpilased, koolimiljö. Keskkooli tihe kontakt õpilastega annab võimaluse tunda ennast osalisena oma õpilaste arengus, nende edus.

Erna Paju häirib, et õpilastel (ja inimestel üldse) ei ole aega millessegi süveneda. Vaja on talle paljusid asju, saada osa kõigest pakutavast! Noorel inimesel saavad vaevalt mingil alal põhjalikumad teadmised tekkida, kui leitakse põhjus teisel alal taabepuudust taunida. Kõike aga hästi teha ei jõua! Siit siis ka see kooli vastuvaatav keskparaus! Praeguste kooliprogrammide järgi suudavad vaid väga andekad olla tublid kõikides õppeaines ja ühes veel eriti silma paista.

Kooli füüsikahuviliste tunni-vabast ajast kulub palju füüsikaprobleemide uurimisele. Eriti järjekindel oma töös on 10. klassi õpilane Olaf Kuningas, kellel huvi reaalainete vastu tekis juba 7. klassis, kui ta enesele selgeks tegi 11. klassi stereomeetrikursuse. 8. klassis õppis ta ära kogu keskkoolimatemaatika. Tema oma sõnade kohaselt sai füüsika meelilaks alles keskkoolis (aga siis hakkas õpetama õpetaja Paju). Nüüd on oma käel põlud 1500 tundi füüsikat (lahendatud 2400

õpilastel kaob tahtmine tegelda tunnisi millegi muuga, et ülesandad saavad selle koit-val esitatu loomulikuks jätkuks.

Vestluses 1. keskkooli õpilastega koorus välja mõte, et füüsikaõpetaja tunneb oma ainet täielikult ja oskab seda arusaadavaks teha ka päris keskparasele õpilasele. «Aga ta on range, ei andesta koduste ülesannete tegemata jätmist ega muidu laisklemist.» Idealseks õpetajaks Erna Paju ei peetud. Üsna kiival tähendas üks tütarlaps, et füüsikaõpetajal on «pailased», Kellega ta tegeleb küll tunni eel, küll järele, vahel lausa tunni ajal. Pailased?! Nojah, need, kes füüsikas koolikursusest kaugele ette on jõudnud.

AIME RUUBEL

